

บทความวิชาการ

กระบวนการยุติธรรมทางปกครอง: ความท้าทายและแนวทางแก้ไขของ
กระบวนการดำเนินคดีกฎหมายปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์

Administrative Justice Process: Challenges, and Solutions for Administrative
Law Procedures in the Netherlands

วันที่รับบทความ (Received) : 24 เมษายน 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 6 มิถุนายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 14 มิถุนายน 2568

จุฬา เจริญวงศ์¹

Chula Chareonvong

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchabun Rajabhat University

เลขที่ 83 หมู่ที่ 11 ถนนสระบุรี - หล่มสัก ตำบลสะเดียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

No. 83 Village No. 11, Saraburi - Lom Sak Road, Sadeang Subdistrict,

Mueang District, Phetchabun Province 67000

Email: chula2555@hotmail.com

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร² *

Thongphon Promsaka Na Sakolnakorn

ศาสตราจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Professor Dr., Faculty of Management Science, Silpakorn University

เลขที่ 1 หมู่ที่ 3 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120

No. 1, Village No. 3, Sam Phraya Subdistrict, Cha-am District, Phetchaburi Province 76120

E-mail: PROMSAKANASAKOL_T@su.ac.th

¹ ผู้เขียนหลัก (first author)

² ผู้เขียนร่วม (co-author)

* ผู้ประสานงาน (Corresponding Author)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกระบวนการยุติธรรมทางปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์ และนำเสนอปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขของกระบวนการดำเนินงานคดีปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยศาลปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์มีโครงสร้างหลายระดับ ได้แก่ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลปกครองสูงสุด กระบวนการพิจารณาคดีปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์เริ่มจากการที่ประชาชนยื่นคำคัดค้านต่อการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ หากไม่เป็นที่พอใจสามารถอุทธรณ์ต่อศาลปกครอง และต่อศาลสูงเฉพาะทางในบางกรณี กระบวนการนี้มุ่งเน้นความโปร่งใส รวดเร็ว และเข้าถึงได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญ คือ ความซับซ้อนของระบบหลายชั้น ซึ่งอาจทำให้ประชาชนสับสนและใช้เวลานาน อุปสรรคอีกประการคือภาระคดีจำนวนมากที่ส่งผลต่อความล่าช้าในการพิจารณา แนวทางแก้ไข คือ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การให้ข้อมูลที่ชัดเจนแก่ประชาชน และการเพิ่มบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในศาลเพื่อรองรับภาระงาน

คำสำคัญ กระบวนการยุติธรรม; ความท้าทาย; การดำเนินงาน; ศาลปกครอง; เนเธอร์แลนด์

Abstract

This article delineates the administrative justice process in the Netherlands and examines the issues, impediments, and resolutions pertaining to the operation of administrative law. The administrative judiciary in the Netherlands comprises a multi-tiered framework, consisting of the court of first instance, the court of appeal, and the supreme administrative court. The administrative procedure begins when individuals submit an appeal against a decision rendered by a public authority. If they are dissatisfied with the result, they may appeal to the administrative court or a specialized appellate court. This technique seeks to be clear, effective, and attainable. A notable problem resides in the intricacy of the multi-tiered structure, which can be perplexing and laborious for the public. Furthermore, the substantial caseload results in adjudication delays, presenting an additional hurdle. Proposed remedies encompass the promotion of digital technology, the dissemination of clear information to the public, and the augmentation of court professionals to handle the burden.

Keywords: Administrative Justice Process; Challenges; Procedures; Administrative Court; Netherlands

1. บทนำ

กระบวนการพิจารณาตีปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์มีรากฐานมาจากความต้องการในการสร้างระบบตุลาการที่สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจทางปกครองของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากการกระทำของฝ่ายบริหาร รัฐธรรมนูญของเนเธอร์แลนด์ (Dutch Constitution) ไม่ได้กำหนดแยกอำนาจตุลาการเฉพาะด้านปกครองไว้โดยตรง แต่ได้พัฒนาแนวทางในการพิจารณาตีปกครองภายใต้ระบบกฎหมายเอกภาพ (Unitary legal system) ซึ่งศาลทั่วไป (Ordinary courts) สามารถพิจารณาตีทางปกครองได้บางกรณี อย่างไรก็ตาม ระบบศาลเฉพาะด้านปกครอง (Special administrative courts) ก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาตีเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของรัฐหรือหน่วยงานปกครอง หนึ่งในศาลปกครองที่สำคัญในประเทศเนเธอร์แลนด์ คือ Council of State (Raad van State) ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายของรัฐบาล และเป็นศาลปกครองสูงสุดในบางกรณี โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับการอุทธรณ์คำตัดสินด้านการบริหารงานของหน่วยงานรัฐ การจัดตั้งศาลปกครองในเนเธอร์แลนด์จึงมีลักษณะเฉพาะที่ผสมผสานระหว่างศาลทั่วไปกับศาลเฉพาะทาง โดยเน้นการคุ้มครองสิทธิของพลเมืองและความโปร่งใสในการบริหารราชการแผ่นดิน (Bovend'Eert & Kortmann, 2016)

ศาลยุติธรรมในประเทศเนเธอร์แลนด์มีลักษณะเฉพาะที่ผสมผสานระหว่างระบบศาลทั่วไปและการพิจารณาตีเฉพาะด้านปกครอง โดยอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายเอกภาพ (Unitary legal system) ซึ่งหมายความว่าไม่มีการแยกศาลปกครองออกจากศาลยุติธรรมโดยสิ้นเชิง อย่างไรก็ตาม ได้มีการจัดตั้งศาลเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาตีด้านปกครองโดยเฉพาะ เช่น ศาลทางเศรษฐกิจ (Trade and Industry Appeals Tribunal) ศาลยุติธรรมในส่วนของการพิจารณาตีปกครองในเนเธอร์แลนด์ทำหน้าที่ในการพิจารณาตีที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทระหว่างภาครัฐกับเอกชน หรือข้อโต้แย้งที่เกิดจากการใช้อำนาจทางปกครอง เช่น คดีเกี่ยวกับใบอนุญาต ค่าปรับ หรือสิทธิสวัสดิการ ซึ่งประชาชนสามารถยื่นคำร้องเพื่อขอความเป็นธรรมจากการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ ศาลสูงสุดทางปกครองในประเทศคือ Council of State (Raad van State) ซึ่งมีบทบาททั้งในการให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่รัฐบาลและทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ในคดีปกครอง สะท้อนถึงหลักการ “Access to justice” ที่มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบศาลปกครองในเนเธอร์แลนด์ยังคำนึงถึงหลักความเป็นธรรมในการพิจารณาตี ความรวดเร็วในการดำเนินการ และความโปร่งใสของกระบวนการ ซึ่งทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบการบริหารของรัฐ (Verburg & Schueler, 2014)

ศาลยุติธรรมในประเทศเนเธอร์แลนด์มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาตีทางปกครอง ซึ่งรักษาความยุติธรรมและความโปร่งใสในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจของหน่วยงานปกครอง เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจของรัฐเป็นไปตามกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิของประชาชน เมื่อประชาชนหรือองค์กรไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของหน่วยงานปกครอง พวกเขาสามารถยื่นคำร้องคัดค้านต่อหน่วยงานนั้นก่อน หากคำร้องถูกปฏิเสธหรือไม่ได้รับการพิจารณาอย่าง

เหมาะสม ผู้ร้องสามารถยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองที่มีอำนาจพิจารณาคดีนั้น ๆ บทความนี้นำเสนอกระบวนการยุติธรรมทางปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์ และนำเสนอปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขของกระบวนการดำเนินงานศาลปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์ การศึกษาเรื่องศาลปกครองของประเทศเนเธอร์แลนด์ช่วยให้เข้าใจบทบาทของศาลในการควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหลักนิติธรรม ช่วยส่งเสริมแนวทางการบริหารที่โปร่งใสและเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังช่วยให้เกิดการเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของไทย เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง ศึกษาแนวทางการจัดโครงสร้างศาลเฉพาะทางที่มีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านกฎหมายปกครองระหว่างประเทศ สนับสนุนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย และส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิของประชาชนอย่างยั่งยืน

2. บทบาทของศาลปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์

ระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองของประเทศเนเธอร์แลนด์ไม่ได้แยกออกจากศาลยุติธรรมตามแบบของประเทศไทย เนื่องจากจำนวนประชากร พื้นที่ประเทศ และคดีปกครองไม่ได้มีจำนวนมากเหมือนประเทศไทย คดีปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์จึงขึ้นอยู่กับศาลยุติธรรม การพิจารณาคดีปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีโครงสร้างหลายระดับตามศาลยุติธรรม ได้แก่ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลปกครองสูงสุด โดย Krommendijk (2019) อธิบายไว้ดังนี้

ศาลแขวง (District Courts - Rechtbanken) เป็นศาลชั้นต้นที่มีเขตอำนาจทั่วประเทศ โดยมีแผนกกฎหมายปกครองที่รับผิดชอบคดีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของหน่วยงานปกครอง เช่น การออกใบอนุญาตหรือการให้สวัสดิการ

ศาลอุทธรณ์ (Courts of Appeal - Gerechtshoven) ทำหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์จากศาลแขวงในคดีภาษีและคดีแพ่งบางประเภท

ศาลสูงสุดเฉพาะทางด้านปกครอง (Specialized Supreme Administrative Courts) มีดังนี้

1. ศาลอุทธรณ์กลาง (Central Appeals Tribunal - Centrale Raad van Beroep) รับผิดชอบคดีเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและข้าราชการ

2. ศาลอุทธรณ์การค้าและอุตสาหกรรม (Trade and Industry Appeals Tribunal - College van Beroep voor het bedrijfsleven) ดูแลคดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเศรษฐกิจและการบริหาร เช่น กฎหมายการแข่งขันและกฎหมายโทรคมนาคม

3. แผนกตุลาการปกครองของสภาแห่งรัฐ (Administrative Jurisdiction Division of the Council of State - Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State) เป็นศาลปกครองสูงสุดทั่วไปที่พิจารณาอุทธรณ์จากประชาชนหรือองค์กรที่ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของหน่วยงานปกครองในระดับเทศบาล จังหวัด หรือรัฐบาลกลาง

ศาลยุติธรรม ในการพิจารณาคดีปกครองมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐบาล เพื่อให้มั่นใจว่าการตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานของรัฐเป็นไปตามหลักนิติธรรมและหลักการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ศาลปกครองในเนเธอร์แลนด์แบ่งออกเป็นหลายประเภท แต่ละประเภทมีอำนาจพิจารณาคดีเฉพาะด้าน เช่น ศาลปกครองสูงสุด (Council of State – Administrative Jurisdiction Division) ซึ่งทำหน้าที่เป็นศาลสูงสุดในคดีปกครอง โดยหน้าที่หลักของศาลปกครองในเนเธอร์แลนด์มีดังนี้ 1) การพิจารณาคดีเกี่ยวกับการตัดสินใจของรัฐบาล ศาลปกครองมีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งหรือนโยบายที่ออกโดยหน่วยงานรัฐ เช่น การเพิกถอนใบอนุญาตหรือการจัดเก็บภาษี 2) การคุ้มครองสิทธิของประชาชน ศาลปกครองสามารถสั่งให้รัฐบาลชดเชยความเสียหายหรือเพิกถอนการตัดสินใจที่ไม่เป็นธรรม และ 3) การแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับรัฐ ศาลปกครองทำหน้าที่เป็นกลางในการตัดสินข้อโต้แย้งระหว่างประชาชนและหน่วยงานรัฐบาล เช่น ในกรณีการวางแผนผังเมืองหรือสิ่งแวดล้อม (Langbroek et al., 2014)

3. กระบวนการพิจารณาคดีปกครอง

กระบวนการพิจารณาคดีปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์ถูกกำหนดโดยพระราชบัญญัติกฎหมายปกครองทั่วไป (General Administrative Law Act - GALA หรือ Algemene wet bestuursrecht - Awb) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองทางกฎหมายแก่ประชาชนในการโต้แย้งการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ ขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคดีปกครองของศาลยุติธรรมในเนเธอร์แลนด์ (Administrative Courts) มีกระบวนการพิจารณาคดีที่เป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นไปตามกฎหมายและเป็นธรรมต่อประชาชน กระบวนการนี้แบ่งออกเป็นหลายขั้นตอน โดย Verburg and Schueler (2014) Buijze (2015) และ Krommendijk (2019) อธิบายดังนี้

1. การยื่นคำฟ้อง (Lodging an Appeal) ผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถยื่นคำร้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ตรวจสอบการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ โดยคำฟ้องต้องยื่นภายใน 6 สัปดาห์ นับจากวันที่ได้รับแจ้งการตัดสินใจของหน่วยงาน โดยศาลปกครองชั้นต้น (District Courts – Administrative Law Sector) เป็นศาลแรกที่ได้รับพิจารณาคดีส่วนใหญ่

2. การตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำฟ้อง (Preliminary Review) โดยศาลจะตรวจสอบว่าคำฟ้องมีหลักฐานครบถ้วนและอยู่ในขอบเขตอำนาจของศาลหรือไม่ หากคำฟ้องไม่สมบูรณ์ ศาลอาจให้ผู้ฟ้องแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

3. การไกล่เกลี่ยหรือการระงับข้อพิพาทนอกศาล (Mediation or Settlement) ในบางกรณี ศาลอาจเสนอให้คู่ความเจรจาไกล่เกลี่ยกันก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีเต็มรูปแบบ หากตกลงกันได้ คดีอาจยุติลงโดยไม่ต้องมีการพิจารณาต่อ

4. การสืบพยานและพิจารณาคดี (Hearing and Evidence Examination) ศาลอาจเรียกเอกสารเพิ่มเติมหรือจัดให้มีการไต่สวน (hearing) เพื่อฟังคำให้การจากทั้งสองฝ่าย โดยคู่ความสามารถยื่นหลักฐานและข้อโต้แย้งทางกฎหมาย ซึ่งศาลปกครองเนเธอร์แลนด์ใช้ระบบการพิจารณาโดยเอกสาร (Written procedure) เป็นหลัก แต่ในบางกรณีอาจมีการไต่สวนด้วยวาจา

5. การตัดสินคดี (Judgment) ศาลจะออกคำพิพากษาโดยพิจารณาจากหลักกฎหมายและความเป็นธรรม คำตัดสินอาจมีผลดังนี้ ยืนยันการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ (หากชอบด้วยกฎหมาย) ยกเลิกหรือเพิกถอนการตัดสินใจ (หากขัดต่อกฎหมายหรือละเมิดสิทธิ) หรือสั่งให้หน่วยงานรัฐดำเนินการใหม่ (เช่น ออกใบอนุญาตใหม่หรือชดเชยความเสียหาย)

6. การอุทธรณ์ (Appeal)

หากคู่ความไม่พอใจคำตัดสิน สามารถอุทธรณ์ไปยังศาลสูงขึ้นได้ เช่น ศาลอุทธรณ์ปกครอง (Courts of Appeal) ศาลปกครองสูงสุด (Council of State – Administrative Jurisdiction Division) ซึ่งเป็นศาลสุดท้าย ระยะเวลาการอุทธรณ์มักอยู่ที่ 6 สัปดาห์ นับจากวันที่ได้รับคำพิพากษา

7. การบังคับคดี (Enforcement) หากหน่วยงานรัฐไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา ศาลอาจมีอำนาจสั่งให้บังคับการตามกฎหมาย ในบางกรณี ศาลอาจกำหนดค่าปรับหรือมาตรการอื่นเพื่อให้รัฐบาลปฏิบัติตาม

4. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขกระบวนการพิจารณาคดีปกครองในศาลยุติธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์

การพิจารณาคดีปกครองเนเธอร์แลนด์ มีระบบที่ได้รับการยอมรับในด้านประสิทธิภาพและความโปร่งใส แต่ก็ยังคงพบปัญหาและอุปสรรคบางประการในการดำเนินการกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งสรุปข้อมูลจาก Verburg and Schueler (2014), Buijze (2015), Bovend'Eert and Kortmann (2016), Tollenaar (2018) และ Krommendijk (2019) ดังนี้

4.1 ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง

(1) คดีล้นศาลและระยะเวลาพิจารณายาวนาน ปัญหาคดีสะสมทำให้กระบวนการล่าช้า โดยเฉพาะในศาลชั้นต้น (District Courts) ซึ่งมีคดีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คดีบางประเภท เช่น เรื่องการเข้าเมืองและสิ่งแวดล้อม มักใช้เวลานานกว่าจะได้รับการพิจารณา

(2) ความซับซ้อนของกฎหมายปกครอง กฎหมายปกครองเนเธอร์แลนด์ (General Administrative Law Act - GALA) มีความละเอียดซับซ้อน ทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ยาก บางคดีต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น คดีสิ่งแวดล้อมหรือภาษี ซึ่งเพิ่มต้นทุนการฟ้องร้อง

(3) ข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ประชาชนบางกลุ่ม เช่น ผู้อพยพหรือผู้มีรายได้น้อย อาจขาดความรู้หรือทรัพยากรในการฟ้องคดีปกครอง รวมไปถึงค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างทนายความและค่าธรรมเนียมศาลอาจเป็นอุปสรรค

(4) การบังคับคดีหลังคำพิพากษา แม้ศาลจะมีคำสั่งให้หน่วยงานรัฐปฏิบัติตาม แต่บางครั้งการบังคับคดีล่าช้า โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ

4.2 แนวทางแก้ไขและพัฒนากระบวนการพิจารณาคดีปกครอง

(1) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเร่งกระบวนการ มีการนำระบบ e-Court มาใช้ในการยื่นเอกสาร และจัดการคดี เพื่อลดระยะเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพ รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) สำหรับคัดกรองคดีเบื้องต้น เพื่อลดงานศาลที่ไม่จำเป็น

(2) การปรับปรุงกฎหมายและลดขั้นตอนความซับซ้อน ปรับปรุง General Administrative Law Act (GALA) ให้เข้าใจง่ายขึ้น และลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ส่งเสริม การระงับข้อพิพาทนอกศาล (ADR) เช่น การไกล่เกลี่ย เพื่อลดคดีที่เข้าสู่ศาล

(3) การขยายการช่วยเหลือทางกฎหมาย เพิ่มเงินอุดหนุน ระบบช่วยเหลือทางกฎหมาย (Legal Aid) สำหรับผู้มีรายได้น้อย จัดโครงการให้ความรู้กฎหมายปกครองแก่ประชาชนผ่านศูนย์บริการชุมชน

(4) การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับคดี กำหนดมาตรการลงโทษหน่วยงานรัฐที่ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษายกในเวลาที่กำหนด และจัดตั้ง คณะทำงานเฉพาะกิจ เพื่อติดตามการบังคับคดีในคดีสำคัญ

5. สรุป

ศาลยุติธรรมในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาคดีปกครองด้วย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปกป้องสิทธิของประชาชนจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของรัฐ ช่วยสร้างหลักประกันความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการบริหารราชการ ศาลยังทำหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติของหน่วยงานปกครองให้สอดคล้องกับกฎหมาย ส่งเสริมความน่าเชื่อถือของระบบการเมืองและการบริหาร และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจรัฐอย่างเป็นระบบ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นรากฐานของรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย (Visser et al., 2019) อย่างไรก็ตาม ระบบศาลปกครองเนเธอร์แลนด์มีความก้าวหน้ามากแต่ยังคงมีปัญหาด้านระยะเวลา ความซับซ้อนของกฎหมาย และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม แนวทางแก้ไขหลักเน้นที่ การใช้เทคโนโลยี ปรับปรุงกฎหมาย ขยายการช่วยเหลือทางกฎหมาย และเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับคดี เพื่อให้ระบบมีความรวดเร็วและเป็นธรรมมากขึ้น

ในด้านการพัฒนากระบวนการพิจารณาคดีปกครองในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีการปรับระบบให้ศาลทั่วประเทศสามารถพิจารณาคดีปกครองได้ โดยจัดตั้งแผนกคดีปกครองในศาลชั้นต้น พัฒนาโครงการดิจิทัลของกระบวนการยุติธรรม (Digitalisation of Justice) ปรับปรุงระบบการอุทธรณ์คดีปกครองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในส่วนของการพัฒนาด้านเทคโนโลยี มีการใช้ระบบ e-Court อย่างเต็มรูปแบบ ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ช่วยในการคัดกรองคดีเบื้องต้น และพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางออนไลน์ (Schotel, 2021) โดยสรุป การศึกษาเรื่องศาลปกครองของประเทศเนเธอร์แลนด์ช่วยให้เข้าใจบทบาทของศาลในการควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหลักนิติธรรม ช่วยส่งเสริมแนวทางการบริหารที่โปร่งใสและเป็นธรรม นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดการเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของไทย เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง ศึกษาแนวทางการจัดโครงสร้างศาลเฉพาะทางที่มีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านกฎหมายปกครองระหว่างประเทศ สนับสนุนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย และส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิของประชาชนอย่างยั่งยืน

6. เอกสารอ้างอิง

- Bovend'Eert, P., & Kortmann, C. (2016). *Constitutional Law in the Netherlands*. 4th Edition. Zuid-Holland Netherlands: Kluwer Law International
- Buijze, A. (2015). The Netherlands/Pays-Bas. *European Review of Public Law*, 26(2), 779-802.
- Krommendijk, J. (2019). The highest Dutch Courts and the Preliminary Ruling Procedure: Critically Obedient Interlocutors of the Court of Justice.
- Langbroek, P., Remac, M, & Willemsen, P. (2014). The Dutch System of Dispute Resolution in Administrative Law. In D. C. Dragos, & B. Neamtu (Eds.), *Alternative Dispute Resolution in European Administrative Law* (pp. 113-151). Springer.
- Schotel, B. (2021). Administrative Law as a Dual State. Authoritarian Elements of Administrative Law. *Hague Journal on the Rule of Law*, 13, 195–222.
- Tollenaar, A. (2018). Repressive Administrative Law: Assessing Culpability in Dutch Social Security Regulation. *European Journal of Social Security*, 20(1), 21-30.
- Verburg, A., & Schueler, B. (2014). Procedural Justice in Dutch Administrative Court Proceedings. *Utrecht Law Review*, 10(4), 56-72.
- Visser, M., Schouteten, R., & Dijkers, J. (2019). Controlling the Courts: New Public Management and the Dutch Judiciary. *Justice System Journal*, 40(1), 39–53.